

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

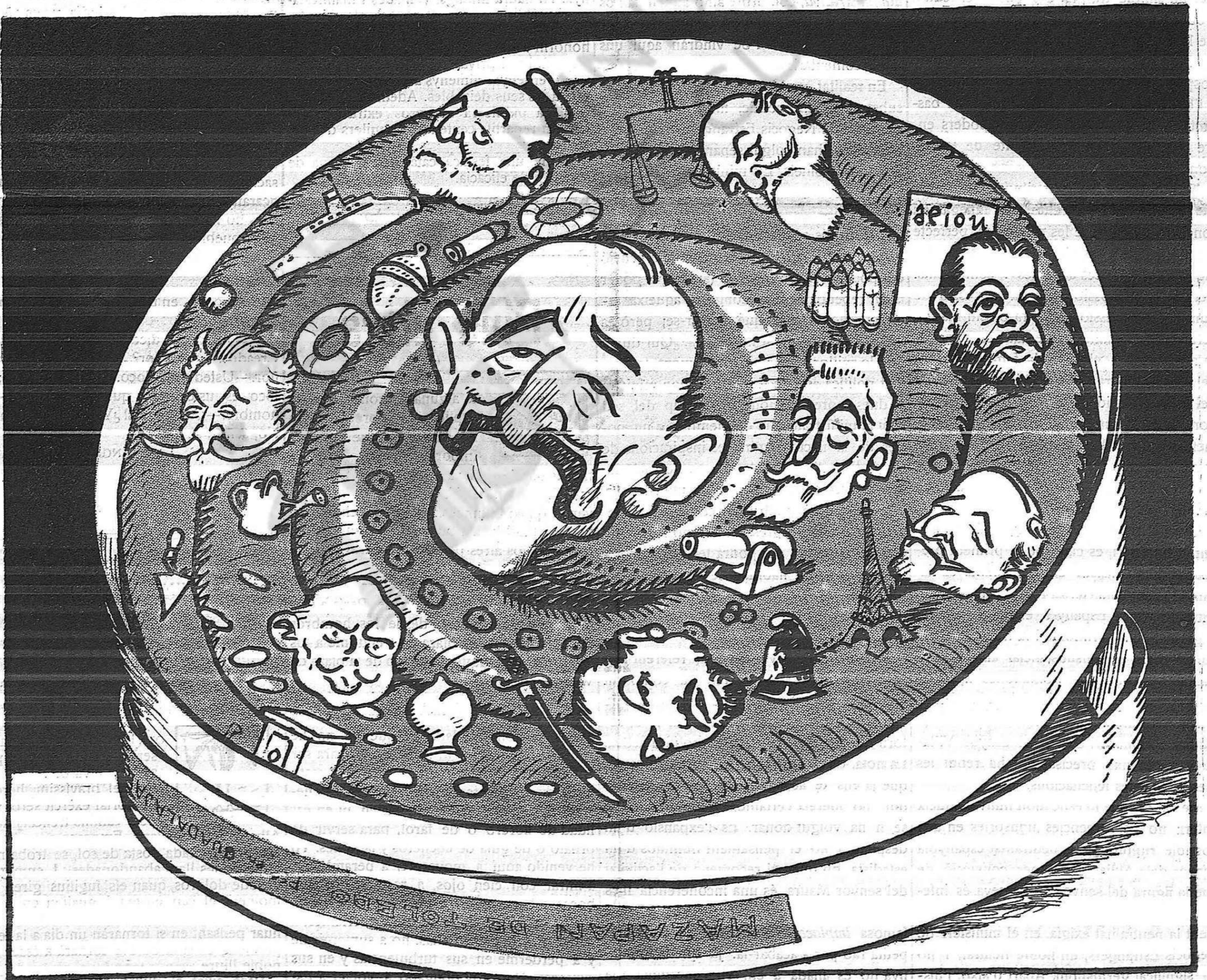
AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMERS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ I REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MÍG, NÚM. 20, BOTIGA
TELÉFONO 4115 - BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fóra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—ESTRANGER, 1'80

PASTISSERIA NACIONAL

“Legítimo mazapan de Guadalajara”

En Maura que torna

Don Antoni Maura i Montaner — que estava retret, però no retirat, segons explica ell mateix — torna a la plena vida política. Qui ha fet el miracle? L'ha fet — oh, cosa estranya! — el comte de Romanones. A l'endemà d'haver jurat el nou ministeri, en Maura, amb sa mirada d'àguila, ha vist totseguit que'l nou president del Consell ha adoptat nous procediments salvadors i ha romput els motllos vells. De resultes d'aquest fet prodigiós, la gloria del comte de Romanones serà immortal.

Heu's-aquí, doncs, en Maura que torna... I els primers que li posen flors en son camí de retorn, són els republicans. Llegiu, si us en voleu convèncer, les recents declaracions d'alguns més o menys il·lustres diputats. I el «Maura, no?» Sembla que ha sigut anul·lat o derogat. A Espanya tot se deroga, menos la llei de Jurisdiccions.

Volem dir, francament, que la tornada d'en Maura a la política activa ens alegra per una cosa: per no haver de llegir una entortolligada carta o nota seva cada vuit dies. La mateixa decisió d'en Maura no ha sigut anunciada en una carta, sinó en una intervü. Es un bon començament per a la nova etapa política del Júpiter mallorquí.

De la passada crisi

El canvi de govern ens ha distret, uns moments, de la gran tragedia. Es una cosa així com un entremés en la terrible successió d'escenes. Per lo demés, ningú pot creure avui en el començament definitiu d'una obra de regeneració interior, per un simple traspàs del poder executiu. Tots estem convençuts de que sols el final de la guerra aportarà un renovament de les polítiques interiors, i que avui tenim l'ànim sospès de la batalla, en la qual s'enclou, per a l'Espanya mateixa, una importància bastant superior a la transmissió de poders entre el senyor Dato i el comte de Romanones.

Tal com estan avui distribuïdes les forces del règim, hi ha entre elles una innegable i fonda solidaritat que les redueix a perfecte equilibri. Són dues ales d'un mateix exèrcit, i no dues forces adverses i combatents. Per això és impossible que la regressió de l'una i la progressió de l'altra passin mai de certs límits tàcitament acceptats en recíproca harmonia. En el fons, la famosa ruptura del senyor Maura amb els liberals de 1909 i el calificatiu d'ídonis aplicat als conservadors de 1913 impliquen una alteració momentània d'aquella solidaritat i el restabliment successiu de l'equilibri, romput per les conseqüències de la rebel·lió catalana de juliol.

Quan el senyor comte hagué de constituir el ministeri, és clar que la primera preocupació va consistir en *neutralitzar-se* davant el gran conflicte. El règim actual, situat entre les dues Espanyes enemigues, entre la germanofília carolinoide i la francofília revolucionària, és consubstancial amb la neutralitat. I el comte de Romanones havia de contrarrestar la memòria del massa famós article *Neutralidades que matan*. Per això va confiar el ministeri d'Estat al senyor Villanueva; i per això precisament ha rebut les més entusiastes felicitacions.

Me cal dir que joestic molt lluny d'aqueix criteri; no per creencies il·lusories en una possible ruptura de la neutralitat espanyola a favor dels Aliats, sinó per convicció de que la figura del senyor Villanueva és inferior an el càrrec que se li senyala. Precisament la neutralitat exigia, en el ministeri de Negocis Estrangers, un home neutral, i no un significat germanòfil. Apart d'això, l'història personal del senyor Villanueva no és la d'un polític a l'altura dels grans mèrits

que se li ha volgut atribuir; i jo no he sabut mai oblidar que en el moment lliberal del senyor Maura, en el moment de les reformes de Cuba, la veu més irada que va alçar-se contra tota tendència autonòmica va ésser precisament la del senyor Villanueva.

Una altra nota que s'ha volgut alabar és la continuació del senyor Miranda en el ministeri de Marina, interpretant-la com una tendència a separar de la política aquell departament. D'això en dirien una tendència *administrativa*, conforme amb aquell famós lema burgès tant conegut: *menos política y más administración*. I bé vindran aquí uns petits comentaris...

En realitat, no hi ha ministeri que no sigui substancialment polític; fins ho és el propi ministeri de Negocis Estrangers, que alguns tractadistes han volgut separar de la mobilitat dels gabinets. Els ministeris de Guerra i Marina són tant polítics, que l'ideal, en les nacions lliberals (Anglaterra, França, els Estats Units) és confiar-los a homes civils, per a assegurar i garantir la plena intervenció del poder civil. A Espanya (ara es va poder notar repetidament al Congrés) aqueixa aspiració no fa més que iniciar-se; però es farà progressivament necessària. ¿Qui dubta que lo millor seria unir estretament la qualitat política amb la tècnica? El bon ministre té dues representacions: la de cap del seu ram administratiu i la de membre d'un poder de la nació, segons les inspiracions de un partit o d'una escola. La conservació de un ministre conservador en un ministeri lliberal no podrà contribuir certament a accentuar l'obra progressiva del nou govern; ben al contrari, no podrà fer més que accentuar la grisor habitual de les nostres situacions.

La nota del senyor Maura, referent a la seva entrevista amb el rei, ha compartit amb el ministeri Romanones els honors de l'actualitat; i ha vingut a completar-la el retorn del senyor Maura a la política activa. La nota, escrita en aquell deplorable estil a que ja ens té acostumats el polític mallorquí, no mereix certament la notorietat que se li ha volgut donar. Es l'expansió d'un despitat, i no el pensament lluminós d'un estadista. En quan al recomençament de l'activitat del senyor Maura, és una incoherència més d'aqueix home funestíssim; acaba la seva famosa *implacable hostilitat* sense la més petita raó per a acabar-la. Ja que la muntanya no és anada a ell, ell s'encamina a la muntanya. Me sembla que li costarà treball pujar la costa, malgrat les tristes benevolèn-

cies expressades per alguns diputats republicans de Catalunya, qui no saben com desbordar, *ex abundantia cordis*, el maurisme interior...

* *

Per avui, res més. Deixo un punt interessant a tractar; però seria massa llarg. Un altre dia en parlarem. Me refereixo a la definitiva i expressa incorporació del senyor Alvarez a la monarquia, per la visita oficial al Palau d'Orient, on fou rebut en consulta.

GABRIEL ALOMAR

Per la llengua catalana

El benemèrit i coratjós «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria» va tenir l'atenció, que fonament agraim, de invitar *L'Esquella* i LA CAMPANA a designar un delegat per a formar part del Comitè organitzador de la *Diada de la Llengua*.

Això ens ha permès portar el nostre concurs incondicional i entusiasta a la *Diada* patriòtica, la qual, a jutjar pels preparatius que estan realitzant-se, resultarà esplèndida i digna de la gloria altíssima del llenguatge català.

La *Diada* se celebrarà arreu de Catalunya. Hi haurà mitings, vetllades i manifestacions públiques. Se demanarà als Ajuntaments que en la vida municipal emplein i honorin l'idioma nostre, i s'indicarà als mestres públics i privats el deure moral que tenen d'ensenyar almenys a escriure i llegir en català als seus deixebles. Ademés, la premsa catalana publicarà números extraordinaris i seran repartits centenars de milers de fascicles.

En fi, una festa catalanesca, plena de serietat i de eficàcia.

Endavant, que nosaltres no serem dels últims!

Plus ultra

OR algunas razones que te explicaré, y por otras que me caliaré porque a ti no te importan, lector, me he trasladado de Francia a Inglaterra. Un buen salto ha sido este. Un salto de corazón joven, a quien la hinchazón i el henchimiento y la plenitud hacen botar. Un gran vuelo a través de los aires peligrosos, a través de la atmósfera cargada de fluidos, por encima de la tierra y de los mares en guerra. Un gran vuelo desde una buhardilla de París a una buhardilla de Londres, desde los hombros del Napoleón de la plaza de Vendôme a los hombros del Duque de hierro de la plaza de Waterloo.

Este hecho añade importancia a mi persona y a mi vida, y hace nacer en mí una nueva responsabilidad. Porque yo no he venido aquí en calidad de adoquín, para ser colocado en una vía y estarme en mi puesto hasta que la planta de los hombres y la herradura de los caballos me gasten, ni en calidad de florero o de farol, para servir de ornato o de guía de cocheros y faquines. Yo he venido aquí a moverme, a perambular, a mirar con cien ojos, a respirar por cien bocas, a beberme el espíritu de esta Babel. Yo he venido a flotar en estas corrientes, a nadar y a bogar en ellas, no a sumergirme y a perderme en sus turbulencias y en sus rumores. Yo estoy obligado a volver a España lleno de ciencia i de sabiduría de Londres, lleno de prudencia británica, lleno de

substancia de esta tierra, lleno de jugo absorbido por las raíces. Yo debo verlo todo: la ciudad, la Babilonia de humo i de niebla, la Roma de hierro y de carbón, la *urbs domina* que ejerce el consulado de todos los mares del mundo; los hombres de ojo azul, emperadores de las Indias; las inglesas de leche y de coco y de nácar; los talleres en que se está forjando la espada que le ha de partir el casco y la cabeza al águila de Prusia; las inmensas fábricas en donde legiones de muchachas rubias están tejiendo la grandeza de Inglaterra. Yo debo escudriñar todo. Es necesario que, cuando regrese a la patria, notéis en mi modo de mirar la expresión de los ojos que han visto mucho, que han peregrinado y errado por todo el globo, que se han apacentado en todos los prados de la realidad.

No hay nada que instruya más que el viajar, si no se viaja como un baúl, si no se viaja como un trasto. Se observan caracteres y costumbres, se aprenden idiomas, se ven paisajes celestes, terrestres y marítimos. Se ven nuevos personajes, nuevas escenas de la gran comedia que se representa sobre la vasta superficie del mundo. Se ven desfilar las máscaras del gran Carnaval. Se ven las *personae dramatis* con sus disfraces y sus antifaces, con sus afeites, con sus toaletas, con sus coturnos, con sus botones dorados: el payaso con su indumentaria grotesca; el bufón con sus cascabeles; la coqueta con su vanidad, con su majadería, con su tremendo egoísmo; el cornudo con sus cuernos, el mercader con su sonrisa judía y sus añagazas; los reyes con su corona de oro i los pueblos con su corona de espinas. Y bajo las patas de los altos becerros, pisada y chafada, la humilde yerba que los sustenta. Y entre las pueras pezuñas del rebaño, sangre, sangre del corazón y del alma de los Mesías que han querido redimirlo. De los Mesías que e han dicho que mientras los rebaños no sacrificuen a los pastores, los pastores sacrificarán a los rebaños, que mientras los pueblos no maten a los reyes, los reyes matarán a los pueblos.

* *

El otro día, en un Consulado, al extender mi pasaporte:

—¿Qué oficio dice que es el de usted?— Creador.—¿Creador? ¿Como Dios?—Sí, señor.—Usted está loco.—No, señor, no; el loco es usted.—¿Y que crea usted?—Un hombre.—¡Ah, vamos! ¿Y se llama Adán?—No, señor, se llama

ANGEL SAMBLANCAT

Londres, noviembre.

L'ÀNIMA D'UN POBLE

SERBIA

«...una raça que pot ésser batuda però no abatuda...»
G. A. BORGESE

OTA la vella terra de la patria serbia està avui sota el petge dels invasors. Les restes del bravíssim, heroic, immortal exèrcit serbi van pels camins trencats de la Albania inhospitalària. Empesos cap a l'oest, els serbis, a cada posta de sol, se troba més lluny de les llars abandonades. I enmig de l'èxode dolorós, quan els fugitius giren un moment el cap enrera i guaiten enllà, les muntanyes de la patria, el cor se'ls deu nuar pensant en si tornaran un dia a la terra perduda, en si la Serbia tornarà a ésser un poble lliure...

Però aviat el dubte, si és que arriba a pendre forma, és esvaït per la fe d'aqueixos homes. Està feta l'ànima serbia de tant forta

i dura substancia, que no la poden vèncer ni els aguts dolors ni les mortals angúnies ni les tràgiques desfetes. Si precisament els serbis són educats en l'amor a la patria mitjançant el record de l'enfonsada del llur Imperi medieval! El poema nacional dels serbis no canta la victòria, l'esplendor, l'època daurada de la poixança. Canta, al contrari, la gran batalla desastrosa lliurada damunt la plana de Kóssovo, entre l'emperador Llätzer i el soldà Murad. El coratge dels serbis està forjat a prova de miseries i de catàstrofes.

Llançats de la patria, els serbis s'enduen l'amor a la patria dins llur pit. Lluiten per la Gran Serbia que havien bastida amb el llur esforç. «Mentre hi hagi un serbi, hi haurà Serbia», diuen. Ara sembla reproduir-se la visió tràgica de Kóssovo. Mes, ara com abans, podem dir amb Borgese que «finida la Serbia, resta el serbi; destruïda la nació, s'afirmen i s'exageren les energies individuals».

Aquest poble del vell rei malalt i del vell generalíssim malalt, és un poble jove i sà, d'ambicions ardides, de fè robusta, de resistència invencible. La seva fè no la destruiràn els soldats contraris, les formidables armes enemigues. Terres, ciutats, vides, poden ésser perdudes. Però la força espiritual dels serbis és invulnerable. Vindrà el terrible dia de la revenja damunt la terra envermellida. Una cançó popular serbia diu: «La sang vessada pels nostres avant-passats i per nosaltres per la defensa secular del país, rebollarà bullent de la nostra terra per a cremar els nostres enemics.»

Dominada la Serbia per la Turquia després de l'any 1389, aviat el gran rebel, l'heroi se dreçà: Marc Kraljevic, l'indomptable lluitador cantat pels poetes serbis, immortalitzat a l'escultura d'Ivan Mestrovic. Aquests dies, a les esquerpes muntanyes albaneses, el cavall de Marc Kraljevic ha fet sa aparició.

FULMEN

Ferrándiz

No castiguem l'apòstata amb els mots de l'ira avalotada, que'l culpable qui sab si té un sarcasme contra tots, qui sab si calla el nom d'un miserable.

Si l'hem deixat morir i ell ha volgut dir tot agonitzant una mentida, deixem-lo que s'atipi saberut de que'l catolicisme ateu ens crida.

Pot-sè en Ferrándiz era massa heretge per a sentir tal comble d'heretgies, de duptós gust pels que estimem l'ideal.

Pot-sè no's va posar cap pedra al fetge, i aprofità ses aspres rebel·lies per a fer-se pagar milló el jornal.

A. COSTA I SENDRA

PREPARANT EL BALANÇ

SERÀ difícil dar-nos compte exacte de la nostra situació al finalitzar l'any 1915. Els elements constitutius de l'actiu i del passiu són impossibles de valorar.

Si es miren amb els ulls del pessimisme, fan caure l'ànima als peus; si es miren amb ulls optimistes, obren el cor a la esperança.

A Catalunya el partit republicà està en completa disgregació i el catalanisme en plena desfeta. L'esperit del poble és catalanista i republicà, però la manca de traça en els directores de ambdós moviments han fet que cap republicà se senti satisfet per l'actuació de la fracció política a que pertany i cap catalanista se trobi bé dintre de l'agrupació en que figura. Una cosa i altra, acció republicana i moviment catalanista, són valors que no milloren gran cosa el nostre actiu.

A Espanya, la pujada dels lliberals al poder és molt possible que no signifiqui un pas endavant en cap ordre de coses, i menys en el camí de la llibertat. Abans que tot ja ens porta un aplaçament en la resolució de problemes que, com els econòmics, no tenen espera. Donat el caràcter d'en Romanones, veurem ben aviat la resurrecció del

caciquisme en alguns districtes, amb tot el seu seguici de brutalitats i barrabassades. Les properes eleccions generals seràn una vergonya; en Maura s'humilla davant del comte a canvi d'aconseguir més actes que els idòneos; el reformisme posa preu a una minsa benevolença; s'atropellarà tot per a arrearconar als republicans que no fan bondat; les noves Corts ho representarán tot menys la voluntat del poble. La perspectiva que ofereix la situació d'Espanya no'ns permet pas apuntar gran cosa a l'actiu.

A Europa, la toçuderia estúpida dels imperis centrals allargarà aquesta guerra salvatge que'ns desangra i ens empobreix. Perdua per perduda, voldrà l'Alemanya arregar en la seva caiguda a les nacions en contra seva al·liades. El resultat serà l'aniquilament de la vella Europa, que trigarà a refer-se de la postració en que caurà. En aquest concepte sí que'l balanç és desastro-síssim.

Però, malgrat totes aquestes desconsoladores apariències, un-sà optimisme fa pujar extraordinariament el valor de les coses. El

partit republicà de Catalunya ja's dona compte de l'esterilitat de la seva actuació i s'inicia un moviment de concentració que podria donar-li noves energies. El sentiment catalanista és menys cridaner, però és més intens. A Espanya lo imprevisit, que és la nostra Providència, pot-ser ens salvi qualsevol dia d'aquests. A Europa, aquesta revisió de valors socials que s'està verificant amb motiu de la guerra, transformarà, millorant-la, la ètica de les nostres generacions.

I qui sab si encara, per allò de que *no hi ha mal que per bé no vinga*, resultarà un bon balanç el del final d'any 1915.

JEFF DE JESPIUS

JA HA SORTIT!!

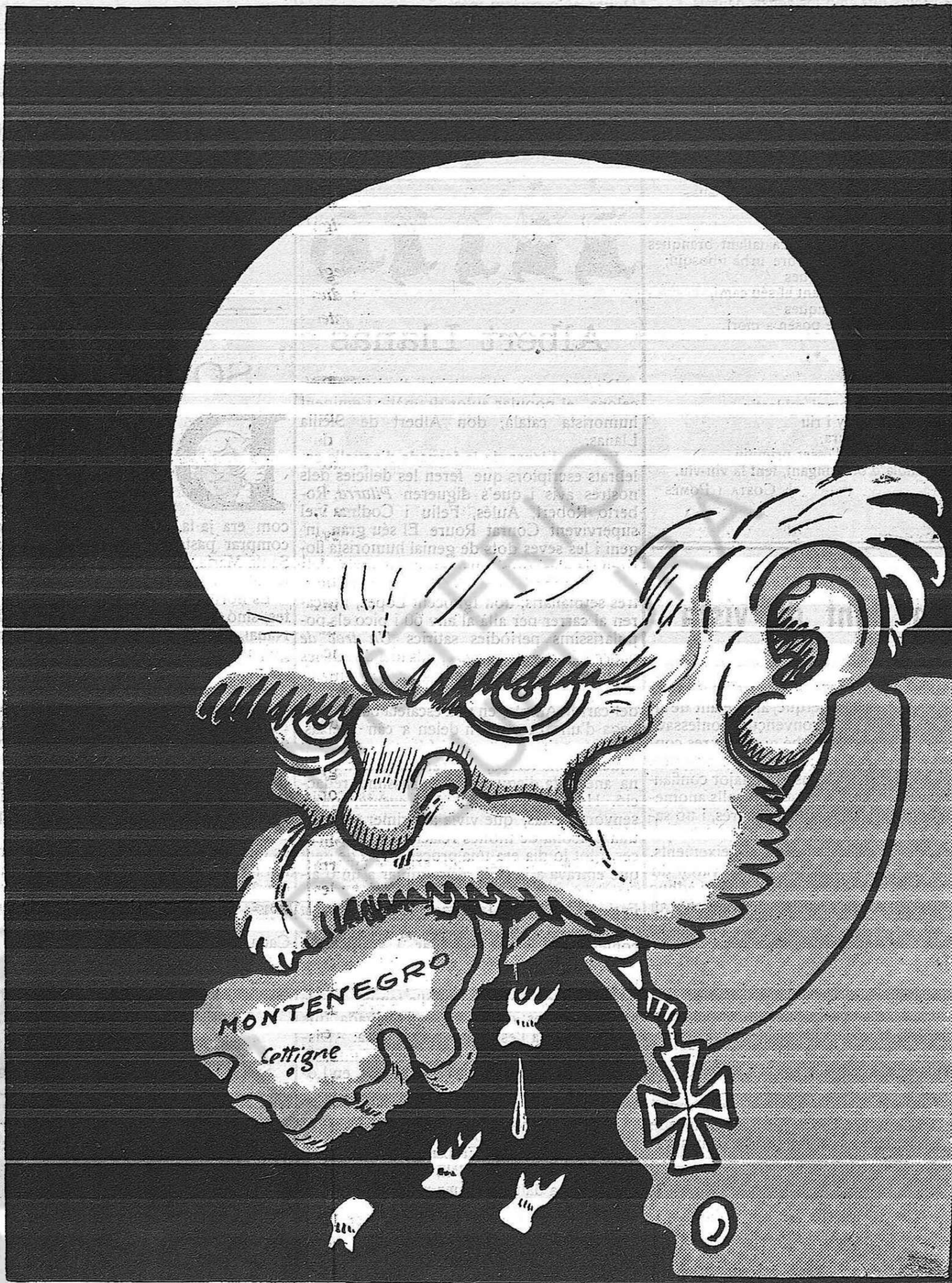
ALMANAC

DE

La Campana de Gracia

DOS RALET

El "crocán" no s'ha fet pels vells

— Cristol!... Amb aquests turrans tan forts, em sembla que hi deixaré les dents.

Aspirants a Cressos

¡Oh rifa de Nadal que ara fas pernabatre a tanta gent, Dulcinea del Quixot, cèlic ideal, malaltia mental, estrella de l'Orient!
Tu aixeques cent palaus a cada vila, volguent-la fer ciutat, altre cavall d'Atila, matant el bosc, la vinya i el sembrat.
Tu llences els vestits amb taques, compostures i sorgits per obra del taller, i traves el martell del mig-horer que pica per cada any trescentes nits.
Tu apagues la fornal i entregues a les mans del camí-ral la blanca carretera; tu estripes la resclosa del rieral perquè calli la farga baladrera.
A la benzina dons ales airores que's mengen kilòmetres a desdi; el món fas breu, ses més boniques coses les deixes a la vora del camí dels que ara tenen febres fantasioses.

Tu carregues orelles i pitreres,
escanyes dits amb tos dogals daurats,
acotes espinades barateres,
replantas cabelleres,
compres llorens, perdons, lleis, amistats.
Tu entregues a les mores d'esbarzer
les vinyes proveïdes,
tu repintes a l'erm sepulterer,
amb l'agram i calcides
que robaràn al cep l'antic poder,
i xorc el cup, infèrril el celler.
Tu robes al mercat les fruites belles,
i robes l'alegria dels firals;
ensenyorint les mans, les fas porcelles,
i als pecats capitals
entregues, arcabota, els teus condols.
Quan la dextral no s'osca tallant branques
que mortes maten l'arbre urbà i bosquí;
les papellones blanques
perden l'esma cercant el seu camí,
les primaveres franques
repten al maig, se posen a mori.

**

Fóra una desventura
la realitat del somni col·lectiu
que bull i gruny i riu
en l'ànima perjura,
en el cervell de l'ésser primitiu,
guardiola d'or dringant, fent la viu-viu.

J. COSTA I POMÉS

Un punt de vista

CRITICAVEN a un estimat amic nostre perquè, alardejant de aliadofil convençut, confessava que quasi bé no llegia res concernent a la guerra europea.

Els seus amics més íntims i de major confiança li tiraven en cara aquesta, que ells anomenaven negligència i manca d'interès, i no sabien capir la serena tranquil·litat amb que mirava descapdellar-se els aconteixements.

Finalment, un jorn tant i tant varen dir els amics, de tants comentaris irònics i àdhuc virulents el feren objecte, que aquell qui no llegia, parlà. Parlà llargament. Heu's aquí algunes de les seves paraules:

—Jo tinc una fe absoluta amb el resultat final de la guerra que ha d'ésser la victòria total i definitiva dels aliats. Aquesta convicció és tan ferma en mi, que res, ni pèrdues, ni derrotes, ni invasions, pot fer-la trontollar. Passi lo que passi, desenrotllint-se els aconteixements com vulguin, el final és el mateix, sigui quin sigui el camí per arribar-hi. Tenint, doncs, tan arrelada i fonda i poderosa, aquesta convicció, res de lo que quotidianament és pastura de les llargues discussions aciorades m'interessa massa. No és l'episodi de cada dia, la victòria d'un jorn, l'invasió d'un poble, lo que pot fer canviar el resultat definitiu del difinitiu enderrocamet de la suposada superioritat germànica.

Res de tot això pot produir-me an a mi una inquietut. No tinc temor de cap mena de que les armes decideixin, en un moment, guiades per la casualitat, una guerra en que es debateixen coses tan altes i tan transcendents. D'això ne tinc també fermíssima convicció.

Per tot lo dit, amics meus, no puc dedicar-me amb la passió que ho feu vosaltres, a la lectura de telegrams i notícies, ni comparteixo tampoc amb vosaltres aquelles temors produïdes per a un avenç alemany, ni d'aquelles enceses alegries plenes d'entusiasme per algun fet d'armes favorable als aliats. No. Ni tan sols discuteixo. Quan algun d'aquests homes obcecats, que enfront del conflicte europeu, tenen la desgràcia de ésser germanòfils, m'argumenta entusiàsticament amb l'espantall de la superioritat militar i guerrera d'Alemanya, jo li dono la raó. Aixís, doncs—diu ell—vostè és germanòfil. Al contrari—li respono—precisament per això sóc al·liat. De manera que totes les victòries que vostè em pugui contar dels alemanys i tots els fets victoriosos, els tinc des d'ara descomptats; tots són precisament necessaris per a que tot un sistema, el militarisme, quedi definitivament enderrocat. Perquè no li càpiga dubte. Alemanya perdrà, malgrat, i pot-ser a causa de les seves victòries. Coses més altes, fatalment victorioses, aixís ho manen... ¿M'entén?...

¿I vosaltres, amics meus, m'enteneu? Doncs no'n parlem més.—

Quan l'amic qui no llegia notícies de la guerra va callar, els demés se miraren uns als altres silenciosos. Se sentia a la cambra el tic tac d'un rellotge que mandrosament anava donant raó a la eternitat...

MARCEL

Albert Llanas

Divendres passat va deixar d'existir, a Barcelona, el popular autor dramàtic i eminent humorista català, don Albert de Sicília Llanas.

Era en Llanas de la fornada d'aquells celebrats escriptors que feren les delícies dels nostres avis i que's digueren *Pitarra*, Roberto Robert, Aulés, Feliu i Codina i el supervivent Conrat Roure. El seu gran geni i les seves dots de genial humorista floriren ja aleshores, quan en companyia dels esmentats escriptors i del fundador dels nostres setmanaris, don Ignocent López, llençaren al carrer per allà al any 60 i pico els popularíssims periòdics satírics *Un troç de paper* i *El noi de la mare*, fills tots dos de les amenes tertulies d'aquella gent de bon humor que tenien el seu cenacle en uns baixos del carrer Ample, en una escaleta bastant rònega d'una casa que'n deien a cànn Freixas.

No fa gaire que'l propi Llanas, recordant aquells bons temps, ens referia encara alguna anècdota d'aquella originalíssima redacció. Heu's-en aquí una: A la *cuanta*, aquest senyor Freixas, que vivia al primer pis, era una persona de moltes relacions i coneixences, i tot lo dia era una processó feta de gent que entrava a l'escaleta a preguntar a un o altre dels redactors: «—Dispensi, el senyor Freixas...» Tant i tant va repetir-se aqueixa pregunta, que al últim els que havien de contestar-la es van empipar, i a proposta d'en Llanas varen acordar ensajar la contesta a chor, amb música d'una popular òpera que estava en boga en aquells temps. I aixís ho feren. Des d'allavors, cada vegada que algú entrava a l'escaleta i preguntava: «Dispensi, el senyor Freixas?», en Llanas, en Roberto Robert, en Pitarra, en Roure, en López i en Feliu i Codina, responien a chor i amb veu de trò:

—El senyor Freixas!
El senyor Freixas
viu a dalt,
a dalt al primer pis!

En Llanas i els seus acudits eren popularíssims no sols a Barcelona i a Catalunya, sinó a Madrid, on havia passat llargues temporades, donant-se a conèixer com a enginyós i culte periodista, fundant allí també algun setmanari.

Era un gran comediógraf, i l'afició al teatre el portà, no sols a escriure bellíssimes produccions escèniques, alguna de les quals alcançà grandiosa popularitat, sinó a fer de empresari en varies ocasions, amb alternatives de sort i de desgràcia. Entre altres temporades recordem les del «Circo Barcelonés» i del «Principal», on s'hi feren importants campanyes en pro del Teatre Català.

Ademés de les comedies, totes cultíssimes, gracioses i ben construïdes, model de bon gust i d'ingeni, com són *Perdiu per garça*, *Don Gonzalo*, *La germana gran* i *El sí de les noies*, quedaràn d'en Llanas una infinitat d'articles que valdria la pena de recopilar, un llibre ben català i plè de sana filosofia titulat *Pensaments en vers*, unes curioses «Reglas de Ortografia» i alguns altres follets il·lustrats, com *Dues dotzenes de capellans*, *Un adulterio en juicio oral*, etc., en tots els quals hi campeja la gracia ingènua i única del celebrat autor català que acaba de desaparèixer.

Amb la seva mort, LA CAMPANA DE GRACIA perd un vell amic i col·laborador, i Catalunya un dels fills predilectes que li han donat més caràcter.

Descansi en pau don Albert de Sicília Llanas.

ES UN CONSELL

Un vell que ven carmetllos i pastilles cercant, corrent pel món, lo que li falta; un jove amb un mal·lleig an a la galta sentat prop d'un fogó, coent rosquilles. Un frare i un «cipal»; un palpa hermillles d'aquesís que sempre van a la que salta; un mestre; un regidó, amb un gran copaita, i el «Gallo» amb un parell de banderilles. Un noble; un cobradó del Banc d'Espanya; un noi baladrejant cargol-treu-banya i un borni amb un goç xato caçant llebres. De tot aquest mostrari de figures, pel gust de divertir a les criatures, no us passi mai pel cap fer-ne pessebres!

JOAQUIM MALLEU

SONATA IC

DONARIA un ral per a tornar-me petit, petit, petit com una formiga. Si no podia ésser com una formiga donaria el ral per a tornar-me com era ja fa anys, i quants anys!, i anar a comprar pastorets i pastoretas a la plaça de Santa Maria, al carrer del Bisbe i a les escales de la Catedral.

Es horrorós que arribin festes, i no festes, sinó festaces, com aquestes d'ara, com Nadal, i un hom, per de pais neutrà que sigui, no pugui estar alegre, ni tranquil, ni res.

Amics meus: quan arriben aquestes diades, servidor voldria que no hi hagués Dato, ni Pich i Pons, ni Romanones; voldria que en Maura no hagués resucitat, que an en Cambó no se li ocorregués donar conferències el dia de Sant Tomàs i sobre tot voldria que no hi hagués guerra. Fa riure, el Papa i un servidor volem tots dos que en aquestes dies no hi hagi guerra; la diferencia és que ell se conforma amb que després tornin a començar, i jo no. Ni aquest dia ni cap dia. El Papa, com en Cambó, el Foment i els castellans, són partidaris d'allò de *del lobo un pelo*, servidor ho és del «tot o res». Cada hu per on la enfila.

Cantem? Val!

«Ploreu, ploreu, ninetes,
que'l comte està malalt,
té mal a la poteta
i el ventre li fa mal.»

Sí, pobre Romanones, sí. S'ha fingut de ficar al llit. Diu que és un atac de bilis. Això sí que ho crec, amb la que n'hi deuen fer empassar els seus amics. Deu semblar a casa el dia de Nadal. Surt el gall, comencen a tallar-lo i un crida:

—Jo vui la cuixa!
—No, jo!
—Jo també!
—Vui la cuixa!
—Cuixa...

I el que talla es torna boig. Només ne té dos i són sis que les volen?

Tal és el comte: només pot proveir vintidós o vintitres alts càrrecs i són quaranta set que'ls demanen tenint mèrits suficients; ara conteu els que deuen pidolar-los sense mèrits... No sé quin gust hi troben en fer de president del Consell i de quefe de partit. Si al cap d'avall l'haguessin de santificar i posar-lo en un altar i tingués la gloria segura... però no, al revés.

No sé pas que hi veuen. Ni jo, ni ningú, i aquest no veure-hi és lo que'ns fa desconfiats.

I bé, serà o no serà batalla don Emili? Uns diuen que sí, altres que no. A mi m'agradaria, encara que només fós per veure a Buda presidint l'Ajuntament. La cara de satisfacció que faria... Ah! i que no crec que ho fés malament; ell satisfaria a tots: al públic, als regidors i als empleats. Sab que tindria de fer, don Emili? Escriure al Rei perquè li dongués una empena. Que no? Però, home, si l'atendra. Vaja, que de ganes se'n mor...

La guerra, quasi estic per posar-me un d'aquells maleïts botonets que diuen: *No me hable usted de la guerra*.

No hi ha res que faci tanta rabia com parlar de negocis que no van a l'hora. Mireu que això de Serbia, mireu que la retirada de francesos i anglesos cap a Salònica, mireu que la broma de Mèssopotàmia i la catàstro-

fe de l'Havre. Mireu... no mireu més. Sòrt que després del dilluns ve el dimarts, i després de les vaques grasses les vaques magres, i que tenim confiança en que en Joffre sabrà fer de Josep i guardar els canons i els homes, les municions i les forces, per quan els altres, imprudents, s'estiguin morint de gana.

I ara, bon Nadal, que per molts anys, bevem-hi.

MORITZ CIL

Notes de fóra

Porrera.—En *Campanilles* tornarà a remenar les cireres municipals valguent-se de medis que a un altre que no fós ell l'avergonyirien. Per què ha sortit? Per què els republicans *renegats* del Comitè d'Unió Republicana, avui, per vergonya nostra són com ell i l'apoiaren fent-lo triuñar. ¡Oh sarcasme! ¡On s'ha vist apoiar a un home que durant la seva anterior missió com a alcalde, no feu més que barbaritats aconsellades per un facciós carconda?

Porrerans! Es aquell que entre les moltes immoralitats en profit propi, quan era alcalde digué: «*Primer casa mèva, després la Germanat* (fanàtic!) i després lo poble».

La Tallada.—En les eleccions prop passades, la lluita fou molt empenyada a conseqüència d'haver intentat l'element caciquista-clerical·carlí introduir-se a la casa comunal; els seus esforços s'estrellaren, perquè el poble fa molts anys que deserta de la casa de l'home ensoïnat i vol ésser lliure i digne del segle xx, demostrant que les penes de l'infern les passem en nostra llar quan per desgràcia no hi tenim pa per la pedra que tant sovint assola nostres camps. La derrota d'aquestes eleccions demostrarà a l'home negre que corrompre l'ideal dels feligresos és tant criminal com l'home que talla les ales dels aucellets, condemnant-los a corre per terra com miserables cucs; així és que la seva missió no és cercar vots, sinó a dalt del cubell, predicant l'evangeli, que per això el paga l'Estat. I el seu compinx Falgás, que tingui en compte la voluntat del poble, respectant a tots aquells que per desgràcia venen obligats a pagar-li les anyades de les terres que procura, i no intenti, com altres vegades, donar-los-hi comiat, perquè, com allavors, podria sortir-li el tret per la culata; que pensi que la secretaria està desempenyada per un home molt digne i a gust de tots els veïns, i que si de jove no pogué alcançar-la, menys ho lograrà ara per l'inutilitat del seu fill; que procuri transmetre-li tots els càrrecs honorífics, dels que està tant joïós, com són els de cabo de somament, d'agent de la companyia «La Estrella», de segurs per la vacuna, d'agrimensor sense títol i d'algun altre que li pot venir de revés, si no posa la llengua a tò com ha de tenir tot home ben nascut.

Sardañola.—En el nostre jardí místic hi botzinen papellons negres. No's pot assegurar si, com els altres papellons, xuclen les espurnes de mel de les predilectes coroles; lo que no té dubte és que aquí hi tenim grans camps de *ferrratge* i que'ls remaders prometen campar-se-la per llargs anys, si no ve abans una girada de truita.

Tenim un teatre on se fusellen drames i se electrocuten comedies. Els artistes d'afició, parroquians de perfumeria barata, són tan pacífics i tan desinteressats, que s'accontenten amb uns copets a l'esquena, que'ls hi acostumen a donar els seus amos, dos germans amb coroneta. Pagnen un ral cada mes i no tasten mai els beneficis de la taquilla.

Temps enera, per a recompensar la seva abnegació, se'ls convidà a una excursió marítima a la Farola de Barcelona, amb berenar i tot. ¿Vostès han vist excursió i berenar? Doncs ells tampoc.

Fóren passejats pel port fins a la Barceloneta; varen veure barques, barcos i *golondrines*. Els ulls se'n hi anaven, però els peus no.

Amb una propina de quinze cèntims fóren pagats, però tenien una gana...

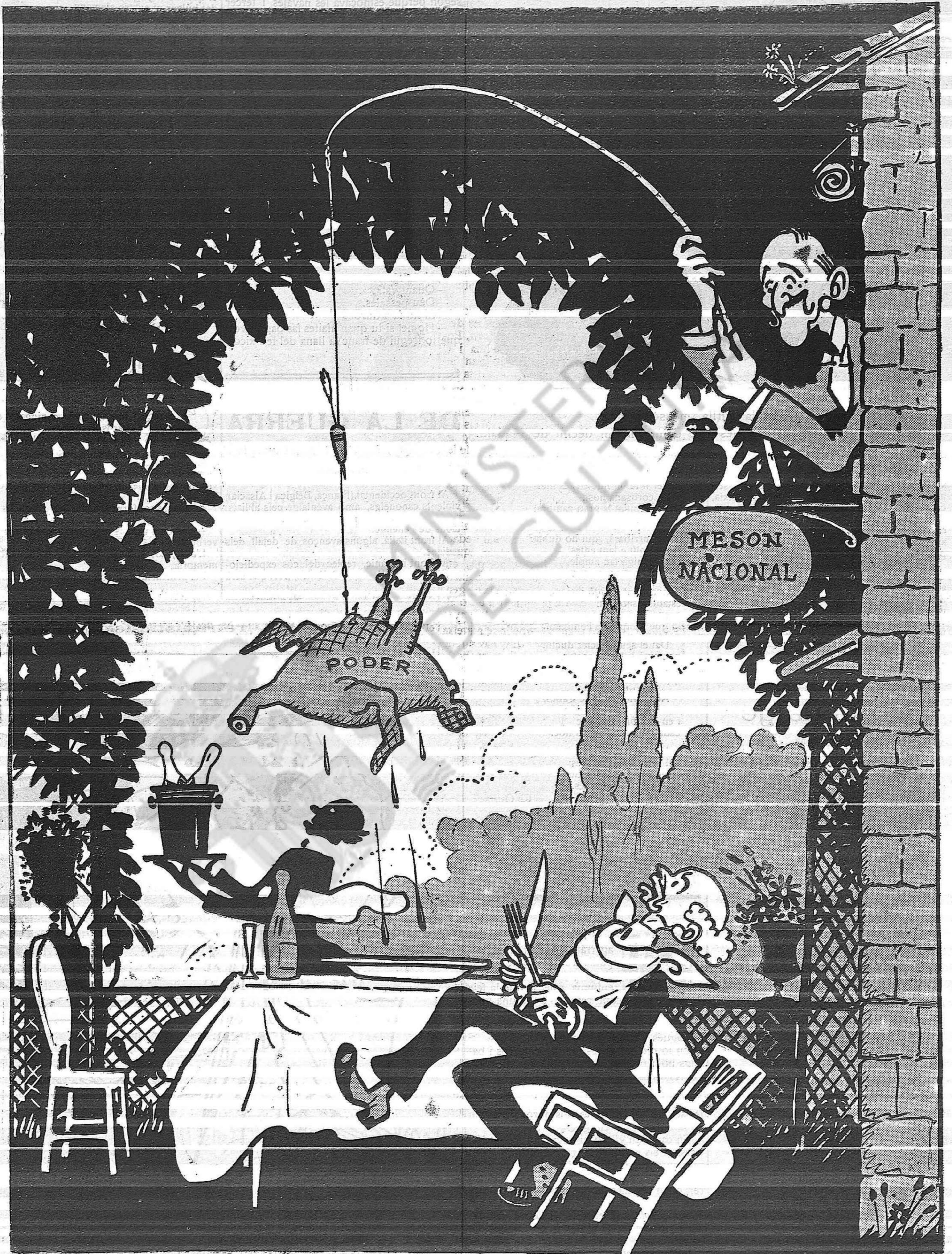
Mes, temps endarrera organitzaren unes «Caramelles», recollint bon grapat de pessetes i altres coses delicades, entre elles dos xaiets. Dit-xosos xais que, sols, ompliren un gran dinar: xai a l'arroç, xai amb suc de pésols i ascaxofes, xai estofat, xai a la graella, xai a la vinagreta, xai rostit, xai per postres...

Pobres xaiets pasquals! I que no s'ho prenguin a mal els joves aficionats a Talía.

Carme.—El secretari d'aqueix poble és un peix que's porta l'oli. S'ha ficat l'alcalde a la butxaca i sempre que li convé exhibir les seves gracies, el fa ballar davant del públic.

Quan les eleccions darreres, l'alcalde digué que si el partit d'oposició es conformava amb un regidor, no caldria fer eleccions, cercant l'ampar de l'article 29. Una representació acudí

EL GALL DE NADAL

—Home, vaia unes bromes!... També podies avisar...
—Noi, no sé què dir-te; la gana no té espera.

CAPELLANESCA

—Encara hem de comprar la butlla, mossèn Narcís.
—Vols dir?... Pot ser valdrà més que comprem un dècim de Nadal...

a l'alcaldia, i allavors el secretari agafà el séu titella, el feu ballar, i el nas del titella creixia, creixia...

El poble carmelità voldria els comptes de la casa gran, no del *Gran Capitán*, puix fa dotze anys que no'n sab res, i amb dotze anys n'hi ha per perdre les quatre regles.

Devem fer saber a l'alcalde i al secretari de Carme que en Trabal no té res que veure amb aquestes cartes. El séu autor passa per davant d'aquells senyors i els saluda amable i cerimoniosament.

No s'escarracin doncs cercant responsabilitats. Barrinin fins a trobar una nova pista.

Per fi té un lloc en les files de la cortisana host; ja ha trepitjat la gran cambra; un pas més i és al rebost.

I hi arribarà, ¿qui ho dubta? A un polític tant entès i de màniga tan ample, no se li pot negar res.

Endavant, oradò insigne, estadista sabellut; prepari's a alabà forsa lo que sempre ha combatut.

Dat el séu caràcter dúctil, poc això li ha de costar, i ademés, ja sab de sobra, que'ls bons talls s'han d'afanyar.

Així, lliure al fi de trabes, vostè segueix el séu jòc i en el *tablero* polític cada hu ocupa el séu lloc.

Res, lo dit: se'l felicita pel séu salt a l'inrevés: la monarquia, contenta; nosaltres, encara més.

C. GUMA

MOSSÈN Paulí era un capellà agarrat, si d'una missa ne podia treure dugues no se aturava pas, tant se n'hi enfumia que la que la feia dir fós viuda com casada, ell d'una ullada semblava endevinar les endoles que la devota portava a la butxaca i blanca que hi hagués pesseta que saltava.

En lo referent a casaments, enterros i bateigs no'n parlem, ficava la mà fins al colze en les bosses dels feligresos i quan a ofici solemne se tocava o processó del Sagrat Cor de Maria o Sagrat Cor de Jesús tenia que fer-se, no les pessetes, els duros trincaven en la butxaca del clergue.

En canvi an ell no hi havia qui l'enredés. Passava els compics a la majoridat, amò més cura que la dona del batlle a la bordeta que li anava a plaça; es barallava amb el cerer; quan beneia al poble, d'una ullada comptava la mitad de les cadires ocupades i en el *dominus vobiscum* el reste, el pobre campaner no podia fer-se ni per a una paquetilla de ral.

Perfectament, mossèn Paulí tenia la barba

dura, una barba que acabada d'afeitar era blava i al cap de dugues hores negra. No podia afeitar-se sol, primer per no saber-ne, segón perquè esmoçava les navajes i tercer perquè la Gillette no hi valia (valent disgust va donar-li una Gillette).

Tornant a que no podia afeitar-se per si sol, arribarem a que anava a cal barber. Primer la barba, després la corona.

—Quant val?

—Vinticin cèntims.

—Com aquests.

Un dia Mossèn Paulí va enterar-se de que als comparets els afeitaven a quinze cèntims i tingué una enrabiada.

A mil a un ministre del senyor més car que als altres, es deia. Al arribar al dimarts, preguntà al barber:

—Quant és?

—Un ral.

—Perquè més car que als altres?

—Hi ha la corona.

—Ja.

Un dia el barber portà un noi a saber doctrina:

—Molt bé!

—Quant val?

—Dèu pessetes.

—Si ho fa a duro...

—Home! si tu quan afaites fas pagar, vols que jo tregui de franc la llana del teu xicot?

conservat com a base d'operacions, i on se preparà la futura ofensiva als Balkans. Totes les tropes aliades han entrat ja en territori grec, el qual no ha sigut invadit fins ara per cap soldat búlgar ni austro-alemany.

Als Dardanel, s'ha fet molt activa la lluita d'artilleria.

A la Mesopotamia, els anglesos s'han fet forts a Kut-el-Amora, gracies als reforços que han rebut.

Per mar

Cap fet a registrar, com no sigui el torpedeig de quatre o cinc vapors aliats en el Mediterrani i el bombardeig d'Ancona per una esquadreta austriaca.

Per l'aire

Al front occidental, l'aviació aliada s'ha mostrat activíssima. Els combats aeris han estat nombrosos, havent perdut els alemanys mitja dotzena d'aparells. Diferents punts militars alemanys han estat bombardejats per les escuadretes aèries dels aliats.

Se confirma l'explosió del *Zeppelin* n.º 18.

REPICS

EN Llanas, ademés de un gran humorista, tenia la pretensió d'ésser un home molt fort en gramàtica castellana, i sobre tot en la conjugació dels verbs irregulars.

Una vegada, trobant-se en un centre intel·lectual de Madrid, fou objecte de certes ironies per part de alguns literats joves que's creien que'l *provinciano* no coneixia prou bé l'idioma d'en Cervantes.

En Llanas tot formal, agafà un d'aquells senyors per la solapa de l'americana i li preguntà: —Vamos a ver... Presente de indicativo del verbo abolir?

L'altre, tot sofocat, intentava inútilment fer memoria.

I el *provinciano*, li conjugà en aquesta forma

DE LA GUERRA

FETS CONEGUTS DEL 10 AL 16 DE DESEMBRE 1915

Per terra

Al front occidental (França, Bèlgica i Alsàcia), violents canoneigs, amb avantatge pels aliats, que han fet saltar diversos dipòsits de municions de l'enemic.

Al front italià, alguns avenços de detall dels italians.

Al front balcànic, replec del còs expedicionari franco-anglès cap a Salònica, port que serà

Ironies refranístiques

—En què estàs pensant, amic meu?

—En aquell refrà que diu «per Nadal, cada ovella al séu corral».

Homenatge

Que sigui l'enhonorabona, meravellós asturià; d'això se'n diu tenir *pesquis* i saber parar la mà.

La seva única fatlera ¿no és pogué obtenir el *pompón*? Doncs amunt; vinguin visites i deixi que digui el món.

Si és «allà» on donen la sopa i és «allà» on cau el manà, ¿què ha de fè un home de mèrit sinó dirigir-se «allà»?

Per conseguir la prebenda que vostè anys hà persegueix, la túnica democràtica, en efecte, no vesteix.

Batallar pels drets del poble... lluitar contra el poderós... posar-se al costat del débil... ¡quin treball més fastigos!

En canvi, creuar les sales alberg del poder august... trepitjà alfombres de seda... ¡això sí que dona gust!

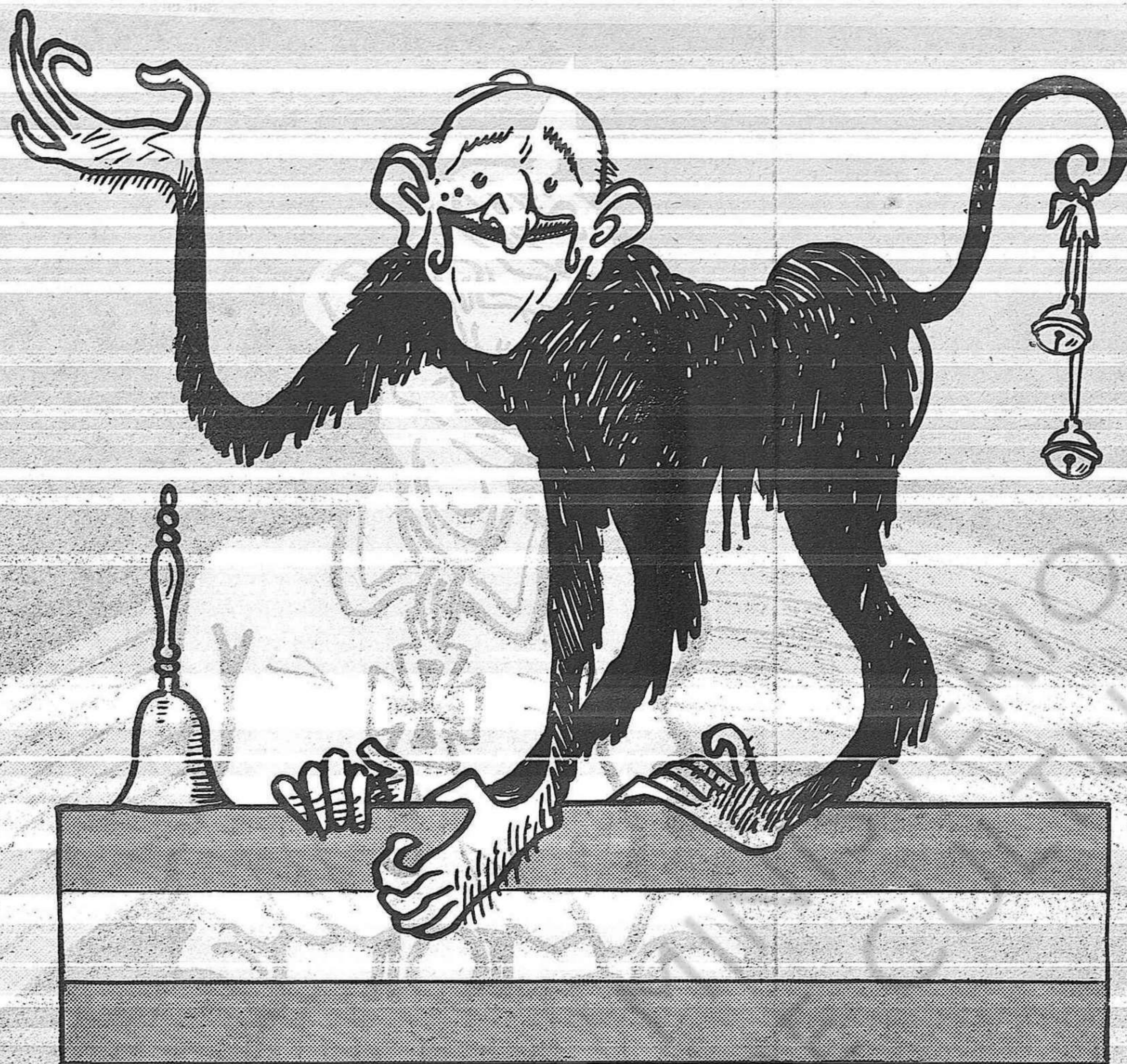
Les espatlles proletaries són bones com a pilar per aixecar-se una mica, per començar-se a enfilat,

Però quan un ja disfruta de certa reputació, s'ha de tenir la prudència de deixà el pilà a recó.

Cansat de fer de demòcrata, ¡amb quin frenètic neguit, parant l'orella, esperava que «allà» li fessin un crit!

L'hi han fet, i vostè tan dòcil, hi ha corregut; està clar! Quan una porta se'ns obre, ¿què més natural que entrar?

Les monades de Moritz III

—Ahir era molt francòfil, oi?... Doncs avui sóc tan neutral com l'altre!

pintoresca.—Yo, tu, él, mierda; nosotros aboli-mos, vosotros abolís, ellos... mierda.

L'ecoïsta de *El Dia Gráfico* amb aquella ironia que li és peculiar, explica les miseries d'un pobre xicotet venedor de diaris.
«¡Lloraba de friol!» diu.
I més avall afegeix:
«El pobrecillo, más que vocear, gemía débilmente.—*La Tribunal... El Liberal*, y nadie se acercaba a comprarle un solo ejemplar...»
Es clar, el tonto. Hagués cridat: ¡*El Dia Gráfico!* Tots hi haurien corregut desseguida.

Se diu que aviat s'obrirà un nou teatre de vaudeville on no's repararà en gastos.
La companyia serà nombrosa i les actrius no podran tenir més de setze anys.
Els espectadors, en canvi, no podran tenir-ne menys de cinquanta nou.
Tal com està Barcelona, aquest teatre és una gran pensada.

Ja tenim nou Governador. A veïem si durarà molt. Diuen que sí. Millor per a ell. Pot-ser també per a nosaltres.
Ja ens agradaria tenir un Sancho més estable perquè, tan mateix, han sigut alguns tan fugaces!
Això dels governadors se veu que són com l'estrelles, *Fugaces*, de primera magnitud i amb qua.
De quins serà el senyor Suárez Inclán, aquesta vegada?

Encara hi han homes de bona fe que parlen de canvis de procediments, de rectificació de conducta, de concessió dels errors passats, al referir-se an el Comte de Romanones i el nou Ministeri.

No siguin càndids. Aquests senyors ja han servit massa. No tenen adob. Ja ens ho sabran dir.

Se diu amb molta insistència que en Pere Corominas s'està fent visitar per els metges, a causa de haver-li sobrevingut, amb ocasió de

dues cartes obertes que ha rebut, una paràlisi en els sentits de la paraula i del oïdo. Ni sent ni contesta.

Pobret! No s'hi cansin els metges. Ja el farem parlar, ja!

Al carrer del Bisbe.
Un capellà vestit amb molta pobresa (les coses s'han de dir com són) i que's veu que no la balla grassa, és a punt d'esser atropellat per un automòvil. El chauffer crida i toca la bocina i el capellà apenes té temps d'apartar-se i li cau la teula a terra.

Aleshores mira a l'interior del auto. Tot repapat i beatífic, el senyor Bisbe, dins de l'automòvil, entra en son Palau, indiferent a lo que acaba de succeir.
El capellà se torna a posar la teula sense ni espolsar-la. No val la pena.

En un dels darrers banquets polítics, un senyor comensal allargà efusivament la mà a un juve, conegut i fogós orador de mitings, que segons diuen arribarà a ésser diputat per Vilademuls.

—Hola!... com està?...
—.....
—Que no'm coneix?...
—.....
—No'm té present?...
—Sí, sé que és de fóra, però no'm recordo de on.

¿Mai dirien on compra ara els xorissos i la butifarra el ferm catalanista senyor Casas-Carbó?
En un acreditat «colmado» de la Rambla que té per nom *La Castellana*.

Sembia menuda que ei despit de una derrota obligui a fer tals abdicacions.

Hoy las ciencias adelantan que es una barbaridad.

En la processó dels Paúls, celebrada dimecres de l'altra setmana, en comptes de custòdia hi anava la Mare-de-déu dalt d'un luxós automòvil tot guarnit.

I naturalment, en comptes d'incens, el fum empodegador de la bencina.

Tanseval! Viva la Pepa!... Es dir... Viva la Conxa!

Demà demàti, a les onze, en l'estatge del «Centre Autonomista de D. del C. i de la I» trindrà lloc una conferencia pública a càrrec del popular ex-diputat don Francisco Macià.
Després del trà de la seva renúncia, no serà res d'estrany que les seves paraules facin, per a segons qui, l'efecte de una *pedregada*.

Aquell Royo Villanova senador, tant significat per les seves mocegades i les seves còsses contra Catalunya ha sigut nomenat Director General de Primera Ensenyança.

Que's preparin les escoles catalanes. Perque aqueix subjecte, éssent del ram d'ensenyança ensenyarà l'orella.

Els catalans sempre tindran un recurs: estirar-li.

Maura, no.
Sembla que don Antoni Maura ha determinat tornar a la palestra política.

Mateix que un brau quan surt del «toril», l'il·lustre mallorquí entra furiós al «redondel» altra vegada, guaitant a dreta i esquerra amb l'intent de tombar als primers pencos d'en Romanones.

D'aquí la gran espectació que hi ha avui a Madrid.

Els seus adictes s'esgargamellen cridant—Viva Maura!

Nosaltres, des de la barrera, contestem.
—Que visqui tant com vulgui, però que no governi.

Coses que's relacionen.
En un aparador de la casa «Jorba» hi havia exposada l'altre dia una mitra de bisbe.
Es el mateix aparador que, cada any, per Pasqua veureu plè de béns.
Tot és llana.

Llegeixo:
«Demà a la nit el nacionalista senyor Rosell donarà una conferencia sobre «*El dret a la vida*».

En aquests temps que la vida va tan cara, és de l'única manera que comprenem el dret de viure: Administrat en conferencies públiques gratuïtes; és a dir, en teoria.

Els oïents de la conferencia que vagin, en sortint, a la Boqueria.
I allí veuràn que cosa és controversia.

Un fulano, que era molt de la crosta, explica que ademés del amor que sentia per la seva dona, tenia dues grans afeccions: un amic capella i un vell sofà que havia heretat dels avis.

Però vet aquí—deia—que un dia, al arribar a casa, sorpren al mossèn abraçat amb la meva dona damunt del vell sofà.

—I tu que vas fer?—li preguntaren.

El fulano respongué:
—Què volíes que fés?... Em vaig vendre el sofà desseguida.

ENDEVINALLES

XARADA

De *prima* tot-hom ne té
parentiu *segona-tres*
i del *tot* d'eixa xarada
n'hi ha en tots els regiments.

Joan Auber

ANAGRAMA

Prop d'un *total* molt alt
he vist el *tot* d'en Marial.

Enric Lapedra Fàbrega

JEROGLÍFIC

K NOTA
MEDITERRANI
NEGRE

V. Cerilla

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C^{ia}

Ja ha sortit!

Ja ha sortit!

ALMANAC

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

per a 1916

Un tomo 8.ª, atapeit de dibuixos i text, amb firmes de primera

DOS RALS

UN NADAL MAGRE

—A falta d'un bon gall dindi, no m'aniria del tot malament aquest colomí...